

Za **ohranitveno kmetijstvo** (ang. Conservation Agriculture - CA) so bistveni trije **principi**:

1. nič ali minimalni mehanski posegi v tla (ohranitvena obdelava),
2. stalna pokritost tal s poljščinami ali dosevki in/ali rastlinskimi ostanki; minimalna pokritost tal (vsaj 30 %), tudi neposredno po setvi,
3. pester kolobar, s čim več rastlinskimi vrstami (najmanj 3 kulture).

Okoliščine, ki v globalnem svetu usmerjajo pridelavo poljščin v ohranitvene sisteme pridelave:

- Manjšanje rodovitnosti tal
- Povečevanje klimatskih ekstremov (suše, poplave, vetrovi, različne vrste erozij, ...)
- Neenakomernost razporeditve padavin - zadrževanje talne vlage
- Povečano uhajanje pesticidov in hranil iz pridelovalnih površin
- Občutno zmanjševanje pestrosti vseh vrst organizmov v agrarnih ekosistemih
- Povečevanje velikosti kmetij in zahteva obdelati čim več v čim manjšem času
- Uporaba vedno težjih strojev katerih teže nosilnost konvencionalno obdelanih tal ne prenese
- Za izvedbo tehnoloških operacij porabiti čim manj nafte
- Slabšanje razmerja med vložki in višino pridelkov
- Neusmiljena ekonomska tekma preko zniževanja lastne cene pridelkov

Približno tretjina plodnih tal planeta je degradirana. Ohranitveno kmetijstvo je sistem kmetovanja, ki lahko prepreči izgube njivskih površin in obnavlja degradirana zemljišča.

Ohranitveno kmetijstvo spodbuja vzdrževanje trajnega pokrova tal, minimalno obdelavo tal in diverzifikacijo rastlinskih vrst. Povečuje biotsko raznovrstnost in naravne biološke procese nad in pod zemeljsko površino, kar prispeva k večji učinkovitosti rabe vode in hranil ter k boljši in trajni pridelavi poljščin.

Ohranitveno kmetijstvo je odziv na trajnostno upravljanje zemljišč, varstvo okolja in prilagajanje podnebnim spremembam ter njih ublažitev.

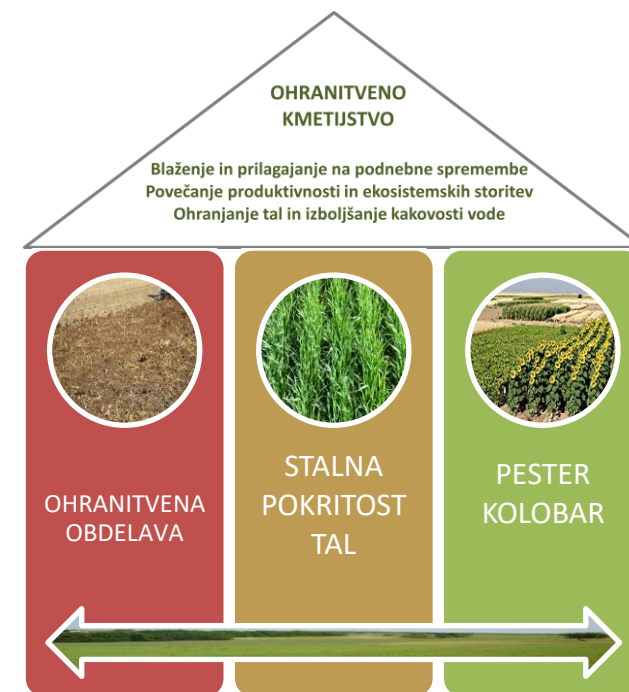
FAO spodbuja sprejetje načel varstva kmetijstva (minimalno motenje tal, trajno pokrivanje tal in kolobarjenje), ki so splošno uporabne v vseh kmetijskih krajinah in sistemih pridelovanja.

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije, 2020
Avtor besedila: Zita Flisar Novak
Avtorji fotografij: Zita Flisar Novak, Jernej Pečnik

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

OHRANITVENO KMETIJSTVO

Gospodinjska ulica 6, 1000 Ljubljana
Tel.: 01/51 36 000, faks: 01/51 36 650
kgzs@kgzs.si, www.kgzs.si

1. princip: Minimalni mehanski posegi v tla - ohranitvena obdelava ali direktna setev

Osnovna orodja za ohranitveno obdelavo tal so dletasti in/ali diskasti rahljalniki, ki tla le delno premešajo, z dodanimi elementi za poravnavo in zgostitev setvenega sloja.

Osnovne tehnike ohranitvene obdelave so:

- delna konzervirajoča obdelava – Reduced tillage
- kompostna obdelava - Composting tillage
- mulč setev – Mulch tillage
- plitva konzervirajoča obdelava – Minimum tillage
- trakasta setev – Stripe till
- trakasta setev v grebene – Ridge tillage
- vertikalna obdelava – Vertical tillage
- neposredna ali direktna setev – No-till

Ohranitvena obdelava (conservation tillage) zmanjšuje erozijo tal in ohranja organsko snov v tleh.

Ohranitvena obdelava tal je razumski koncept, ki omogoča spremembo tal. Spremenjena tla pridobijo zadrževalno in samoočiščevalno sposobnost; omogočajo preživetje poljščin, ko je suša in ko je poplava; omogočajo povečanje populacije organizmov, ki zadržujejo razvoj škodljivih organizmov; omogočajo uporabo bistveno večjega števila kemičnih snovi in tudi številnih kemičnih snovi, ki jih trenutno prepovedujemo.

2. princip: Stalna pokritost tal s poljščinami, podsevky, dosevky ali z rastlinskimi ostanki;

Pri ohranitvenem kmetovanju je zahtevana minimalna pokritost tal (vsaj 30 %), tudi neposredno po setvi.

Vzdrževanje zaščitnega sloja vegetacije ali puščanje žetvenih ostankov na površini tal zatira rast plevela, zagotavlja zaščitni učinek proti ekstremnim temperaturam, zmanjša izhlapevanje, pomaga ohraniti vlago, preprečuje erozijo in zbijanje tal.

Pri uvajanju ohranitvene obdelave ni dovolj samo uporabiti druga orodja namesto pluga, temveč se mora spremeniti celoten sistem pridelave.

Če zamenjamo zgolj orodje, ne pa celotnega sistema ... ustrezni kolobar, ustrezna pokrovnost, menedžment ravnjanja z žetvenimi ostanki, nadzor plevelov..., potem bo uspeh slab.

Uspešna setev pri ohranitveni obdelavi je odvisna od ustreznosti sejalnice. Za doseganje zelene globine setve morajo imeti sejalnice dovolj veliko težo na posameznem setvenem elementu. Priporoča se uporaba sejalnice s krožnimi sejalnimi lemeži, kjer je manj težav z odlaganjem semena. Rastlinski ostanki morajo biti dobro seseklani in enakomerno razporejena po njivski površini.

3. pester kolobar, s čim več rastlinskimi vrstami (najmanj 3 kulture).

Za ohranitveno kmetijstvo je bistvena diverzifikacija vrst prek raznolikih sekvenc posevkov in združenj, ki vključujejo vsaj tri različne kulture.

Dobro zasnovano vrstenje poljščin v kolobarju

- pospešuje dobro strukturo tal,
- spodbuja raznoliko paleto flore in favne tal, ki prispeva k kroženju hranil in izboljšanju prehrane rastlin ter
- pomaga preprečevati škodljivce in bolezni in trdovratne plevela.

Kolobar s stročnicami je bistvenega pomena za ohranjanje in izboljšanje humusne bilance in rodovitnosti tal.

Z izmeničnim menjavanjem poljščin s plitvim in globokim koreninskim sistemom je poraba hranil optimalna in nastane sinergija med različnimi vrstami posevkov.

Prehod od konvencionalne obdelave k ohranitveni obdelavi tal predstavlja večletni proces, ki ga moramo prilagoditi usmeritvi kmetije, posameznemu tipu tal oziroma parceli in poljščini, ki na njej raste.

